

Huddinge kommun
barn-utbildning@huddinge.se

2018-12-03

1 (22)

Dnr-2018:6463

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Glömstaskolan i Huddinge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Glömstaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetsätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Glömstaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och förstärker sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende samverkan, kommunikation och personalens arbetsroller och ansvar.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare utvecklar metoder för att göra eleverna delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder arbetet med att utveckla ett gemensamt förhållningssätt för att skapa en lärmiljö som präglas av studiero och en lugn studiemiljö som bidrar till att eleverna når kunskapskraven.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och utvecklar analysarbetet för att upptäcka och analysera avvikelser i betyg och omdömen i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar och betygssättningar.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till mats.lindh@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, skolinspektionen@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2018:6463) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

2 kap. 9-10 § § skollagen (2010:800)

Läroplan för grundskolan (Lgr 11), 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Bakgrunden till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att det genomförs resultatuppföljningar på skolan men att rektorn inte leder ett sammanhållet kvalitetsarbete på skolenhetsnivå. Det pågår aktiviteter för en ökad medvetenhet hos personal och elever i jämställdhetsfrågor men det sker i avsaknad av en övergripande inriktning för jämställdhetsarbetet. Granskningen visar att organisationen av det pedagogiska arbetet på skolan är otydlig, vilket försvårar för all personal att samverka och för kommunikationen om vilka arbets- och förhållningssätt som gäller på skolan.

Ett sammanhållet kvalitetsarbete saknas

Skolinspektionens granskning visar att arbetet med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder inte bedrivs på ett sammanhållet sätt för hela skolenheten. Att rektorn inte bedriver något sammanhållet och systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå framgår av såväl intervjuer som dokumentstudier. I skolans senast dokumenterade kvalitetsarbete (läsåret 2017/18) redovisas resultat från de nationella proven men inte för några kunskapsresultat i övrigt. Någon analys av kunskapsresultaten är heller inte redovisad i dokumentationen. I informationen som lämnats till Skolinspektionen och enligt intervjuer med rektorn och lärare, framgår att kommunens lärportal ska användas för resultatuppföljning och dokumentation, men implementeringen har försenats och driftsattes i slutet av vårterminen 2018. Enligt rektorn har det fått till följd att det varit svårt att få fram statistik på gruppnivå och

han uppger att det är ett utvecklingsområde för skolan. I en intervju anger en lärare att uppföljnings- och analysarbetet lagts på is i väntan på att lärportalen ska bli klar att användas. En osäkerhet om organisationen och inriktningen för skolans samlade kvalitetsarbete framkommer i intervjuer som hållits med lärare och elevhälsa. Lärarna uppger att mycket av uppföljningsarbetet genomförs i årskursteamerna och i ämnesgrupperna. Exempelvis följs elevernas kunskapsresultat upp minst två gånger per år där varje elevs prognos och kunskapsresultat noteras i så kallade årskursdokument. Trygghetsmätningar har genomförts på skolan, den senaste under vårterminen 2018. Rektorn uppger att det främst är elevhälsochefen som följer upp och leder det praktiska arbetet med trygghetsenkäten. Vidare genomförs bland annat avkodnings- och läsförståelsetester i de olika årskurserna där elevhälsan är delaktig. Av intervjuer med lärare och elevhälsa framgår att de deltar i analysarbetet av dessa uppföljningar och att lärare ges möjlighet att delta i analysarbetet på utvecklingsmöten och på arbetsplatsträffar. Rektorn är medveten om att personalens och elevernas delaktighet i kvalitetsarbetet är begränsad. De utvecklingsområden som skolan valt att arbeta med bottenar inte i någon tillräcklig systematisk analys, enligt rektorn behöver analysen utvecklas.

Rektorns kunskap om hur undervisningen bedrivs på skolan baseras inte på någon systematisk och löpande uppföljning vilket begränsar möjligheterna till en relevant nulägesbild av verksamheten. I intervju säger rektorn att hans kännedom om hur undervisningen genomförs baseras på den pedagogiska ledningsgruppens arbete. Vidare säger rektorn att skolan har utvecklingsmöten varje onsdag. På dessa utvecklingsmöten deltar lärare från årskursteamerna, inte alla lärare samtidigt utan olika team vid olika mötestillfällen. Rektorn bestämmer tillsammans med den pedagogiska utvecklingsledaren vad som ska tas upp på dessa möten som oftast leds av den pedagogiska utvecklingsledaren. Rektorn deltar inte alltid på dessa möten. Rektorn är ute i verksamheten så mycket som möjligt vilket lärare och elever i främst de yngre årskurserna bekräftar i intervjuer. Däremot säger några lärare på högstadiet antingen att rektorn aldrig varit där eller att det har hänt att rektorn kommit till undervisningen. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att lärarnas behov av kompetensutveckling i huvudsak kartläggs i samband med medarbetarsamtalen eller att skolledningen ställer direkta frågor veckovis. Enligt rektorn erbjuds kompetensutveckling efter de behov lärarna identifierar eller om skolan har några utvecklingsområden som kräver fortbildning.

Det saknas en gemensam strategi och inriktning för jämställdhetsarbetet

Aktiviteter förekommer i verksamheten för att skapa medvetenhet bland personal och elever i jämställdhetsfrågor, men en övergripande gemensam strategi och inriktning

för arbetet saknas. Representanter ur elevhälsan berättar i intervju att de är osäkra på om det finns någon gemensam strategi på skolan för jämställdhetsarbetet, men tar upp att skolan detta läsår arbetar med temat "Lika, olika" där bland annat jämställdhetsfrågor tas upp. Även i intervjuer med lärare framkommer att det saknas en uttalad strategi eller dokumenterad plan för jämställdhetsarbetet även om det varit uppe för diskussion nyligen där en lärare visat intresse av att undervisa i genusfrågor och tagit upp det med rektorn. Det framgår att några av lärarna arbetar med normer i undervisningen och lärarna tar upp temat "Lika, olika" som exempel. Lärare uppger i intervju att rektorn och ledningsgruppen har ett stort förtroende för det lärarna gör och att det finns ett jämställdhetsperspektiv inbyggt i undervisningen, bland annat hur lärarna väljer läromedel.

Utmaningar i skolans teamorganisation

Rektors ledning och styrning av det pedagogiska arbetet är inte tillräckligt tydlig för att främja undervisningen och elevernas lärande och utveckling. Skolans organisation består av olika team (årskursteam, elevhälsoteam m.fl.) där rektor samordnar och leder arbetet via teamet för ledning och stöd. I ledningsgruppen ingår förutom rektor även elevhälsochef, intendent och pedagogisk utvecklingsledare. Undervisningen bedrivs årskursvis utan traditionella lektionsscheman. I stället upprättas dagsscheman för undervisningen enligt en långsiktig plan och efter de praktiska förutsättningar som gäller. Till respektive årskursteam är en grupp lärare, socialpedagoger och resurspersoner kopplade. Varje årskurs har en hemvist med olika lokaler och utrymmen att disponera. Rektorn säger i intervju att han tror på skolans teamorganisation, men att det finns utmaningar. Rektorn berättar att personalen berikas av varandras styrkor och tillsammans når fler elever, men att det samtidigt finns en risk att elever hamnar mellan stolarna. Organisationen är personalmässigt mindre sårbar och föräldrakontakter underlättas, enligt rektorn. Lärare uppger i intervjuer att det är speciellt att ingå i team, att dra nytta av varandras kompetenser och kunna arbeta över gränserna. Lärarna samverkar om lektionsupplägg inom och mellan årskursteamerna, vilket uppges vara en fördel för att hinna med läroplanens centrala innehåll. Enligt några lärare är det positivt för eleverna att inte behöva ta in vikarier när någon är borta. Rektorn ser som sin huvudsakliga uppgift att peka ut riktningen för skolans verksamhet, ange vad som är viktigast just nu och säger att det nu är viktigt att få systematik i arbetet. Rektorn vill ge lärarna en ram för arbetet, men inte vara inne i detaljerna och styra. Rektorn använder begreppet självledarskap och förklarar att de anställda måste leda sig själva och vara öppna med vad man behöver för att få teamet att fungera. Enligt lärare är innebörden av begreppet självledarskap oklar och upplevs som ett organisatoriskt hinder.

Lärarna ges inte tillräckliga förutsättningar för samverkan och kommunikation om arbets- och förhållningssätt för att verksamheten ska fungera fullt ut. De förutsättningar rektorn ger för att teamen ska kunna samverka är de arbetsplatsträffar som hålls varje fredag. Lärare uppger i intervjuer att samverkan och ansvarsfördelningen mellan årskursteamerna och skolledningen upplevs som otydlig och beskriver att teamen i stor utsträckning får arbeta självständigt inom organisationen och att teamsamverkan mest sker efter egna initiativ. Elevhälsan tar i en intervju upp att det kan vara svårt att arbeta i grupp när personalomsättningen är hög och antalet elever ökar. Enligt flera lärare behöver kommunikationen inom och mellan årskursteamerna och kommunikationen med elevhälsan utvecklas. För att säkerställa att elever får det stöd de har behov av i form av extra anpassningar och särskilt stöd, samverkar årskursteamerna via mötesprotokoll som delas mellan teamen. En lärare säger i intervju att specialpedagogen också är en resurs i kommunikationen mellan lärarna och att resurspersoner är det mellan olika ämnen. Av den information som lämnats till Skolinspektionen framgår att socialpedagogerna har en uttalad roll i kommunikationen mellan årskursteamerna och elevhälsan. Några lärare uppger att de saknar information om elever som har ett stöd i form av extra anpassningar från övriga lärare. Rektorn säger i intervju att socialpedagogens roll är en förutsättning för samverkan mellan årskursteamerna och elevhälsoteamet. Rektorn ser att det finns ett behov av att definiera socialpedagogernas roll och ser som sin uppgift att leda detta arbete. Förväntningarna på vad socialpedagogerna ska göra har enligt rektorn varit större än vad de klarar av, samtidigt har socialpedagogernas egna förväntningar inte matchat de tjänster skolan efterfrågat. Det framgår av intervjuer med lärare och elevhälsa att socialpedagogernas arbetsroll är oklar. Beträffande introduktion av nyanställda obehöriga lärare uppger rektorn att det inte finns några bra rutiner för detta. Enligt rektorn är det lärarna i årskursteamet som tar hand om de nyanställda lärarna, men från och med i år har alla nyanställda fått en mentor. Detta bekräftas i intervjuer med lärare. Under läsåret 2017/18 var andelen obehöriga lärare på skolan 26,1 procent.¹

¹ SiRIS

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och förstärker sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende samverkan, kommunikation och personalens arbetsroller och ansvar.

Skolinspektionens granskning visar att den organisation rektorn skapat för det pedagogiska arbetet inte har de former som behövs för att på ett effektivt sätt tillgodose elevernas förutsättningar och behov i undervisningen.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i vissa frågor. Enligt läroplanen för grundskolan framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärare och övrig personal har det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas mot de nationella målen.

I Skolinspektionens rapport *Undervisning på skolor med många obehöriga lärare* framgår att flera av de granskade skolorna behöver utveckla sin introduktion av de obehöriga lärarna eller ge mer stöd genom mentorskap eller handledning. En bra introduktion är ofta avgörande för att snabbt komma in i arbetet. När introduktionen inte fungerar påverkas undervisningen negativt. De obehöriga lärarna lämnas också ofta ensamma och ingår inte alltid i arbets- och ämneslag. Det gör att dessa lärare inte får stöd i det dagliga arbetet att planera och genomföra undervisningen. De obehöriga lärarna får inte heller tillräckligt stöd i arbetet med bedömning och betygsättning.²

² Skolinspektionen, rapport 20117, dnr 2016:6993

Inom forskningen framhålls att ett framgångsrikt skolledarskap kännetecknas av att rektorn skapar en funktionell och lärande organisation.³

Mot bakgrund av att Glömstaskolan är i en dynamisk uppbyggnads- och expansionsfas, föreslår Skolinspektionen att rektorn inledningsvis prioriterar och aktivt leder arbetet med att utveckla och stabilisera skolans arbetsorganisation genom att skapa förutsättningar och rutiner för teamsamverkan och kommunikation samt förtydliga roller och ansvar. Detta med syfte att skapa en sammanhållen och välfungerande organisation med möjligheter att möta elevernas förutsättningar och behov i undervisningen. Skolinspektionen rekommenderar rektorn att i ett senare skede leda arbetet med att forma skolans utvecklingsorganisation avseende det systematiska kvalitetsarbetet.

Undervisning

Författningsstöd

Läroplan för grundskolan (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.3 Elevers ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Bakgrunden till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att undervisningen på skolan är varierad och att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Undervisningen är strukturerad men lektionerna saknar som regel uppföljande avslutningar. Lärarna förmedlar en känsla av positiv förväntan på elevernas kunskapsutveckling, nivåanpassar undervisningen och har en dialog med elever och vårdnadshavare för att stärka elevernas självförtroende. Ett tillåtande klimat råder i undervisningen. Lärarna strävar efter att anpassa undervisningen så att den stimulerar och utmanar alla elever, men de uppgifter eleverna tilldelas är ofta lika för alla. Granskningen visar att eleverna ges ett visst utrymme för att reflektera över sitt eget lärande men att de upplever att de inte har något inflytande på planering eller

³ Scherp (2013) Lärandebaserad skolutveckling

utvärdering av undervisningen vilket innebär att deras förmåga att utöva inflytande och ta ansvar inte utvecklas på ett optimalt sätt.

Undervisningen är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd

Undervisningen är varierad och eleverna erbjuds ett aktivt lärarstöd, men elevgruppernas varierande storlekar styr i hög grad valen av arbetsformer och arbetssätt. Lärare uppger i intervjuer att arbetet i team gör det möjligt att dra nytta av varandras kompetenser och att de samverkar om lektionsupplägg inom och mellan årskursteamerna, vilket är en fördel för att hinna med läroplanens centrala innehåll. I intervjuer med lärare och elever framgår att arbetsformerna varierar mellan enskilt, parvis eller grupparbete, ibland hela årskursen tillsammans det vill säga mellan 53 och 79 elever. Vid de lektionsobservationer Skolinspektionen genomfört har olika gruppkonstellationer och metodval förekommit. Enligt lärare bestämmer dock de relativt stora elevgrupperna till stor del valet av arbetssätt och metodik och att lärarna mer behöver styra innehållet i undervisningen. Lektionsobservationer visar att lärarna överlag ger eleverna ett aktivt lärarstöd, antingen direkt eller indirekt via annan personal i klassrummet. Lärare säger i intervju att tillgången till personal under lektioner varierar mellan olika ämnen, vilket påverkar möjligheterna att dela in eleverna i mindre grupper. När hela årskursen är samlad för undervisning är möjligheterna till ett aktivt lärarstöd begränsade. I intervjuer framkommer att eleverna upplever att de får stöd av lärarna i undervisningen och att de instruktioner som ges är tillräckliga för att kunna börja arbeta.

Undervisningen är strukturerad och lärarna förklarar syftet med lektionerna för eleverna, men sammanfattande lektionsavslutningar förekommer mer sällan. Av intervjuer med lärare och elever och gjorda lektionsobservationer framgår att lektionerna har en likartad och enhetlig struktur. Lektionerna avslutas med att eleverna uppmanas plocka ihop det material som använts och lämnar sedan klassrummet, antingen direkt eller efter en avslutande samling. Enligt intervjuer med elever kan det förekomma att lektionen avslutas genom att läraren blickar framåt mot nästa lektion eller återkopplar till den genomförda lektionen. I något fall kan eleverna få lämna "exit-tickets" och svara på frågor om hur lektionen varit. I intervju med lärare uppges att lektionsplaneringen sträcker sig över flera veckor och att planeringsarbetet sker i samverkan i årskursteamet. Det framkommer att lektionsstrukturen är bestämd för hela skolan och att det har diskuterats en hel del om detta under ledning av den pedagogiska utvecklingsledaren. Lärare beskriver i intervju att förenklade mål för undervisningen emellanåt presenteras för eleverna och att de regelbundet påminns om varför de gör vissa moment och får förklarat varför de tränar på vissa saker. Lärare och elever anger i intervju att läroplanens kunskapskrav styr undervisningen och vad

eleverna ska lära sig på lektionerna. Lektionsobservationer har visat exempel på att lärare konkretiserat kunskapsmålen för eleverna och kopplat dessa till det aktuella arbetsområdet.

Lärarna har positiva förväntningar på eleverna

Lärarna förmedlar en känsla av positiv förväntan på elevernas kunskapsutveckling och ett tillåtande klimat råder i undervisningen. Elever säger i intervjuer att de känner att lärarna tror på dem och att de försöker lyfta eleverna i undervisningen. Lärare säger i intervju att lärarens uppgift är att hjälpa eleven att se och visa vad eleven faktiskt kan och hela tiden hitta en nivå som gör att eleverna känner att de är med i undervisningen. I elevintervjuer framkommer att det generellt är ett tillåtande klimat i klassrummen. Enligt eleverna har lärarna tydligt uttalat att det inte gör något att svara fel på en fråga, det finns inte alltid rätt eller fel svar. En elev tar upp att vissa elever i enstaka fall kan skratta om någon svarar fel på en fråga, men att lärarna reagerar och säger till om så sker. Lärare säger i intervju att elever kan få stöd för att stärka sitt självförtroende genom att till exempel sitta ensam med en vuxen direkt på morgonen eller i vissa särskilda fall kalla till möte med vårdnadshavare som syftar till att stärka elevens självförtroende.

Lärarna strävar efter att anpassa undervisningen så att den stimulerar och utmanar alla elever. Elever säger i intervju att klassen brukar få arbeta med samma uppgifter på lektionerna. Andra uppgifter kan delas ut av läraren som extrauppgifter om den första uppgiften blir klar. Extrauppgifterna är oftast svårare säger några elever. Att eleverna ofta arbetar med samma uppgifter bekräftas av lärare i intervjuer men de tillägger att eleverna får arbeta med och lösa uppgifterna på olika sätt. I intervju berättar lärare att de med eleverna går igenom kunskapskraven för ämnet och att eleverna ges möjlighet att välja olika svårighetsgrader för att nå målen. Lärarna försöker leda in eleverna på den nivå som torde passa eleven bäst eller i vissa fall bestämma vilken nivå eleven ska ta. För de elever som har stora utmaningar i skolarbetet finns ett samarbete med specialpedagogen för att finna rätt nivå. En lärare säger att lärarna arbetar med att skapa förståelse hos eleverna om att vi alla är olika. Lärare säger i intervju att om alla elever ska göra samma sak samtidigt, blir undervisningen inte utmanande. Särskilt användningen av lärplattor ger möjlighet till individanpassning av undervisningen genom att eleverna till exempel kan välja på vilket sätt de lämnar in en uppgift; muntligt, skriftligt eller via bilder.

Elevernas delaktighet i undervisningen är begränsad

Granskningen visar att eleverna har begränsade möjligheter att medverka i planeringen och utvärderingen av undervisningen och på så sätt ha ett inflytande på

undervisningen i relation till deras ålder och mognad. Lärarna uppger i intervju att eleverna ges ett visst utrymme att reflektera över sitt eget lärande. I intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna ges tillfällen att reflektera över sitt eget lärande, främst i samband med elevernas utvecklingssamtal. Några elever säger i intervju att de ganska ofta pratar om hur man lär sig på bästa sätt, till exempel studieteknik. Lärarna berättar att det kan vara svårt för eleverna att ta ansvar för sitt eget lärande, eleverna för fram kloka synpunkter men behöver lärarnas stöd. Några lärare låter eleverna göra utvärderingar kring sitt eget lärande via exit-tickets eller avsätter tid för "tankar om veckan". Lärarna tycker att de kan bli bättre på att återkoppla till eleverna vad utvärderingarna pekar på.

Av utredningen framgår att eleverna upplever att de saknar inflytande på undervisningens planering och utvärdering. Flera elever säger i intervjuer att det nästan aldrig inträffar att lärarna frågar eleverna vad de gjort på lektionen och vad som gått bra eller mindre bra. Eleverna berättar att frågor kan ställas av läraren om arbetsron varit dålig på en lektion. Eleverna känner inte till om de fått lämna synpunkter till lärarna på något annat sätt. Eleverna har märkt mindre förändringar i lärarnas sätt att arbeta utifrån de synpunkter som framförts efter att något har gått fel under en lektion. En elev berättar att de någon enstaka gång varit med och planerat för en lektion medan en annan elev säger att de aldrig varit med om att bestämma vad klassen ska göra på en lektion. Lärare säger i intervju att de frågar eleverna om hur lektionerna har varit genom att låta eleverna visa med tummen, skriva i lärplattan om hur veckan har varit eller göra en mer utförlig utvärdering. Ofta blir det en bekräftelse på vad läraren själv tänker på, uppger en lärare. Läraren låter eleverna fördjupa sina svar för att kunna ändra i undervisningen eller fortsätta på samma sätt. Lärare tar upp att synpunkter från klassråden är viktiga och säger att det är en tränings sak för eleverna att vara delaktiga. Ibland kanske eleverna inte uppfattar att de är delaktiga utan lärare behöver tala om att de är med och påverkar. Vid de lektionsobservationer Skolinspektionen genomfört har det inte förekommit några tillfällen då eleverna getts möjlighet att ge sina synpunkter på undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare utvecklar metoder för att göra eleverna delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Granskningen visar att lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna möjligheter till inflytande genom att tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Utredningen visar att elevernas medverkan i planering och utvärdering av undervisningen är begränsad.

I läroplanen för grundskolan anges att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Läroplanen anger i de övergripande målen att lärarna tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen. Forskning visar att det finns ett samband mellan elevinflytande, delaktighet, eget ansvar och motivation i lärandet. I elevgrupper med erfarenhet av inflytande över undervisningen, skapades den största lusten att lära av det egna intresset, engagemang i lärandet och av möjligheter att påverka sitt lärande.⁴

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna utvecklar metoder för att låta eleverna delta i planeringen av undervisningen. Detta kan ske genom att lärarna till exempel låter eleverna delge vilka erfarenheter och föreställningar de har kring det som undervisningen ska behandla och utifrån detta bidra med idéer på innehåll för det aktuella arbetsområdet. Lärarna kan också, utifrån elevernas förutsättningar, erfarenheter och tänkande, tillsammans med eleverna välja olika delar från det centrala innehållet att arbeta med. En annan viktig aspekt av elevernas delaktighet handlar om en regelbunden utvärdering av undervisningen. Genom att med olika metoder låta eleverna regelbundet uttrycka sina åsikter om undervisningens upplägg och genomförande, kan lärare få signaler om det som behöver förändras. Detta kan enligt Skolinspektionen bidra till att utveckla kvaliteten på undervisningen och att elevernas förmåga att utöva inflytande och ta ansvar stärks.

⁴ Giota, J. (2013) *Individualiserad undervisning i skolan – en forskningsöversikt*, Vetenskapsrådets rapportserie 3:2013, Stockholm: Vetenskapsrådet

Trygghet och studiero

Författningstöd

5 kap. 3 § skollagen (2010:800)

Läroplan för grundskolan (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag,

2.1 Normer och värden

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Bakgrunden till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att ett arbete pågår på skolan för att tillförsäkra eleverna trygghet och vid behov vidta åtgärder för att förbättra elevernas trygghet. Granskningen visar att det saknas ett gemensamt förhållningssätt för att skapa studiero i undervisningen.

Ett arbete pågår för att försöka skapa trygghet på skolan

Det pågår ett trygghetsskapande arbete på skolan och åtgärder vidtas för att öka elevernas trygghet. I intervjuer uppger både yngre och äldre elever att de är trygga på skolan. Eleverna säger att de brukar prata om hur man ska vara mot varandra och att det finns en regel att följa på skolan nämligen "vi vill varandra väl, vi gör varandra bra". För någon dag sedan hade hela skolan ett arbete kring temat "Lika, olika" där eleverna pratade om hur de ska behandla varandra. Eleverna säger vidare att det antingen är läraren, socialpedagogen eller närmaste vuxen man ska prata med om bråk mellan elever uppstår. Det är upp till eleven vilken vuxen man ska vända sig till, säger elever i intervju. Lärare säger i intervju att tryggheten bland eleverna varierar och att många elever har en låg tillit till vuxna beroende på sin tidigare skolbakgrund. Det har genomförts ett temaarbete om machokultur på skolan där en extern organisation medverkade och nu pågår det ett trygghetsprojekt på skolan där bland annat socialpedagogerna ingår. Lärarna berättar i intervju att de aktivt och löpande arbetar med att försöka skapa trygghet bland eleverna genom att ställa frågor och genom att finnas tillgängliga. Elever, lärare och elevhälsa berättar i intervjuer att trygghetsmätningar genomförts på skolan. Eleverna uppger i intervjuer att de inte fått ta del av enkätresultaten. Lärarna och elevhälsan refererar till mätningen när de berättar om hur tryggheten upplevs av eleverna på skolan. Av resultaten kan det utläsas att de yngre barnen är tryggare än de äldre. Enligt en representant i elevhälsan beror detta på att många äldre elever kommit till skolan från andra skolor, vilket påverkat tryggheten i vissa elevgrupper. En uppföljning av trygghetsmätningen planeras för de aktuella grupperna. Lärare berättar i intervju att en incident förra läsåret medförde att ytterligare en socialpedagog fick anställas och att ett läger

genomfördes med en elevgrupp i syfte att skapa en bättre sammanhållning i gruppen och för att diskutera värdegrundsfrågor. Utöver detta har olika gruppstärkande aktiviteter genomförts. Elevhälsoteamet är och har varit drivande i detta arbete.

Ett samlat arbete med att skapa och upprätthålla studiero saknas

I arbetet med att skapa och upprätthålla studiero i undervisningen görs flera punktinsatser men det saknas ett gemensamt förhållningssätt. I intervjuer med elever framkommer att de upplever att det är för mycket prat på lektionerna och att lärarna behöver säga till mer. Några elever säger att lärarna använder sig av "tysthetstecken" för att få lugn i klassrummet eller ordnar så att vissa elever får arbeta i ett särskilt rum. Några elever tycker att det ofta blir väldigt stökigt på lektionerna och att det beror på de stora lokalytorna och den frihet eleverna har i skolan. Studieron beskrivs av en elev som instabil, som enkelt kan förstöras. Särskilt oroligt blir det när hela årskursen är samlad för lektion. Eleverna berättar att lärarna har olika sätt att agera om det blir oro på lektionerna. I intervjuer ger lärare olika svar på hur de arbetar för att skapa den studiero som behövs i undervisningen. Några lärare säger att det finns en samsyn bland lärarna på skolan för att skapa det lugn som behövs, andra lärare uppger att det varierar mellan teamen och beroende på vad som fungerar för den aktuella elevgruppen och att teamen lär av varandra. Representanter ur elevhälsan uppger i intervju att de är tveksamma om det bland personalen finns någon gemensam hållning för att skapa studiero i undervisningen. Representanter anser att det är ett utvecklingsområde för skolan. Några lärare upplever att studieron blivit bättre detta läsår och uppger att det beror på att det blivit lugnare i de äldre årskurserna vilket påverkat hela skolan. Lärare berättar om en modell för att hantera störningar av studieron som tagits från fritidsverksamheten och som införts detta läsår. Den bygger på att två lärare samverkar i undervisningen, en som undervisar och en som lotsar eleverna till lugn och ro. Rektor uppger i intervju att studiero i undervisningen varit tema för några utvecklingsmöten och även tagits upp på arbetsplatsträffar. Rektorn berättar att en lärare under förra läsåret fick byta från ett team till annat för att förstärka ledarskapet i gruppen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor leder arbetet med att utveckla ett gemensamt förhållningssätt för att skapa en lärmiljö som präglas av studiero och en lugn studiemiljö som bidrar till att eleverna når kunskapskraven.

Granskningen visar att det på skolan inte finns ett samlat arbete för att skapa och upprätthålla studiero.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. I läroplanen för grundskolan anges att strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen. Ett genomgående resultat i Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning om skolans arbete med studiero är att elevgruppen inte är den avgörande faktorn för om lektionen präglas av studiero eller inte. Granskningen lyfter fram betydelsen av ett tydligt ledarskap i klassrummet och tydliga lektionsstrukturer. Granskningen visar också att lärares förutsättningar att skapa studiero i undervisningen påverkas av andra processer på skolan och vilket ansvar rektorn tar för att utveckla och förbättra dessa. Huvudsakligen handlar det om skolans arbete med normer och värden och det förebyggande arbete som bedrivs av elevhälsan, men också om hur skolan tar ansvar för att alla elever ges det stöd och de utmaningar de behöver. Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning visar på vikten av att rektor tillsammans med lärarna på flera plan söker orsaker till bristande studiero i undervisningen och analyserar dessa.⁵

Skolinspektionen föreslår att skolans pågående arbete för en god studiero, under rektors ledning samlas och systematiseras i syfte att skapa gemensamma förhållningssätt för en ökad effektivitet kring arbetet med studiero. Det kan bland annat handla om att skapa mötesforum för lärare och övrig personal att diskutera förhållningssätt och strategier och enas om vad som kännetecknar en god studiemiljö. Det kan också handla om att koppla arbetet med studiero till elevhälsans förebyggande arbete. Genom att göra eleverna delaktiga i att bestämma vad som gäller för olika aktiviteter i undervisningen, kan det vara enklare att uppmärksamma eleverna på det ansvar de har för att upprätthålla en studiemiljö som präglas av studiero.

⁵ Skolinspektionen (dnr 2015:1405) *Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också*

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen (2010:800)

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Bakgrunden till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att kvalitetssäkring av omdömen och betyg sker genom sambedömningar, bedömningsstöd och betygskonferenser. Granskningen visar att det förekommer få inslag som syftar till att upptäcka och analysera avvikelser i lärarnas bedömningar, exempelvis gemensamma diskussioner kring resultat från nationella prov. Rektorn har inte tagit ett samlat grepp för att analysera bedömningar och betygssättningar utifrån ett likvärdighetsperspektiv.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg sker genom sambedömningar, användande av bedömningsstöd och betygskonferenser. Rektorn säger i en intervju att möjligheterna till sambedömningar är bättre när skolan nu vuxit. Rektorn har ställt krav på att lärarna ska sambedöma elevernas prestationer. Likvärdigheten i bedömningarna säkras genom betygskonferenser där alla lärare deltar och alla elever gemensamt går igenom. Rektorn säger att han har varit tydlig med att Skolverkets bedömningsstöd ska användas och på så sätt bidra till att bedömningarna utgår från de nationella kunskapskraven. Lärare uppger i intervju att kvalitetssäkringen av bedömningar sker genom att årskursteamerna gör sambedömningar och att det även görs mellan teamen. En lärare säger att lärarna träffas kontinuerligt och att det kan vara årskursvis eller ämnesvis. Lärarna rättar inte de egna elevernas nationella prov utan för elever de inte har undervisat. I intervju med lärare framkommer att lärare arbetar med att försöka identifiera skillnader i bedömningarna genom att läsa elevernas arbeten anonymt och att anonymisera de nationella proven vid rättningen. En lärare anger att teamen bestämmer vilken lärare som är ansvarig för bedömningarna utifrån den kompetens läraren har för att bedömningarna ska bli korrekta. Lärare deltar i bedömningskonferenser med andra skolor i kommunen vilket är ett krav från ledningen, säger en lärare.

Rektorn följer i begränsad utsträckning upp och analyserar eventuella skillnader i lärarnas omdömen och betyg. På frågan om hur eventuella skillnader mellan olika lärares betygssättningar och bedömningar följs upp, svarar rektorn att skolan ännu inte haft så många lärare som betygsatt elever och det har därför inte varit så mycket att följa upp. Rektorn säger att pojkar och flickors kunskapsresultat inte följts upp på

det sätt det borde göras. Med fler klasser, fler lärare och med införande av den nya lärportalen, kommer uppföljningarna att bli enklare, menar rektorn. Lärportalen nämns också av en lärare som menar att kommunikationen via de digitala hjälpmedlen kommer att hjälpa lärarna i bedömningsarbetet. Rektorn har uppmanat lärarna att rätta de nationella proven tillsammans och att slutsatser av resultaten ska tas fram gemensamt. Av den information som lämnats till Skolinspektionen framgår att enstaka lärare utan lärarlegitimation inte alltid getts tillräckligt med stöd för att kunna ge omdömen vilket resulterade i att omdömen lämnades in för sent eller var ofullständiga. En lärare berättar att det vid ett tillfälle upptäcktes att vissa bedömningar blivit missvisande vilket skolledningen informerades om.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och utvecklar analysarbetet för att upptäcka och analysera avvikelser i betyg och omdömen i syfte att säkerställa likvärdiga bedömningar och betygssättningar.

Granskningen visar att rektorn behöver organisera analysarbetet och leda diskussioner med lärarna för att kunna ta ett samlat ansvar för att bedömningar och betygssättningar är likvärdiga och håller god kvalitet.

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med lag och författning. Vidare framgår av skollagen att resultatet på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning i de ämnen där nationella prov ges. Skolinspektionens rapport om likvärdighet och kvalitet i skolors betygssättning, visar att rektorer behöver ta ett större ansvar för bland annat arbetet med utvärdering och analys av bedömning och betygssättning. I rapporten lyfts fram att det är vanligt att både rektorer och lärare uppger att rektorn litar på lärarna när det kommer till betygssättning.⁶

⁶ Skolinspektionen (rapport 2014:8) *Uppenbara risker för felaktiga betyg: En kort rapport om likvärdighet och kvalitet i skolors betygssättning*

Skolinspektionen föreslår att rektorn inleder ett utvecklingsarbete för att på ett systematiskt sätt kunna identifiera och analysera skillnader i omdömen och betyg i olika klasser och ämnen, mellan pojkar och flickor eller mellan till exempel betyg och nationella prov. Rektorn har i sin chefsroll att söka svar på möjliga orsaker till om betygsnivåerna för skolan som helhet i någon mening avviker. Rektors ansvar omfattar kontroll av bedömning och betygssättning men också att det finns en organisation i skolan som stödjer dessa processer. Förutom att skapa möjligheter för lärarna, behöver rektor själv bidra och ge stöd i diskussionerna. Rektorn bör diskutera upptäckta avvikelser med lärarna och tillsammans komma fram till vad det i praktiken innebär för skolans arbete och hur arbetsätt kan förändras för att utjämna eventuella skillnader.

På Skolinspektionens vägnar

2018-12-03

X Mårten Petersson

Mårten Peterson
Enhetschef
Signerat av: Mårten Petersson

2018-12-03

X Mats Lindh

Mats Lindh
Utredare
Signerat av: Mats Lindh

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 14 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 3 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 19 september 2018 och den 21 september 2018. Besöket genomfördes av Mats Lindh, Indra Kullenberg och Veronica Bjurulf.

Glömstaskolan startade i sin nuvarande form höstterminen 2015. Inledningsvis hade skolan ett trettiotal elever i förskoleklass och sju anställda. Läsåret 2016/17 startade skolan med ca 200 elever och vid läsårets slut var elevantalet ca 300 elever. Vid tiden för Skolinspektionens besök hade skolan 525 elever i grundskolan och 80 elever i förskoleklassen. Innevarande läsår (2018/19) har skolan elever t.o.m. årskurs 8. Nästa läsår räknar skolan med att ha elever i samtliga årskurser. För närvarande är det enligt skolans uppgifter 40 undervisande lärare. Läsåret 2017/18 var enligt Skolverkets statistik 73,9 procent av skolans lärartjänster tillsatta med legitimerade lärare med behörighet i minst ett undervisande ämne (riket 71,4 procent). Sammanfattningsvis kan sägas att Glömstaskolan befinner sig i en stark expansionsfas både när det gäller antal elever, personal och lokaler. Ytterligare en skolbyggnad och en sporthall är under uppbyggnad.

Rektorn har varit anställd på skolan i drygt ett år som rektor och genomför nu den statliga befattningsutbildningen. Rektorn har en bakgrund som lärare i grundskolan och har tidigare tjänstgjort som förstelärare och biträdande rektor på Glömstaskolan.